

¿Qui capitalitzarà l'herència del tripartit?

El legatari serà qui faci seus sense complexos els beneficis de l'experiència i tingui un resultat acceptable

JOAQUIM COLL, historiador

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 25 de octubre del 2010

Si hem de creure les enquestes, la sort del pròxim 28-N ja ha estat tirada. No obstant, François Mitterrand va dir una vegada que «la desesperació en política és sempre un error»: la història està plena de sorpreses d'última hora. A més, no és que CiU desperti un gran entusiasme entre la ciutadania sinó sobretot que les forces de l'anomenat tripartit semblen resignades a la derrota. L'esquerra, molt més propensa a l'autocrítica que la dreta, ha interioritzat la tesi del fracàs. Recordem que el 2004 es parlava d'«oportunitat històrica». I és evident que en el camí hi ha hagut moltes decepcions, principalment perquè la reforma estatutària ho ha enverinat gairebé tot, però el balanç està lluny d'estar marcat pel fracàs: l'autogovern ha fet un significatiu pas endavant, molt més important del que es diu després de la sentència del Constitucional; el finançament autonòmic, tot i estar debilitat per la crisi, té una lògica federal; i aquests anys s'ha invertit més que mai en matèria d'infraestructures, sanitat i educació.

Així doncs, ¿fins a quin punt aquesta anunciada derrota electoral expressa realment un rebuig a la coalició d'esquerres i a l'obra realitzada? Sense descartar res d'això, no em sembla aquest l'element essencial. Penso més aviat que el possible retrocés de PSC, ERC i ICV reflectirà el desconcert dels votants, sobretot dels dos primers partits, davant d'unes estratègies molt erràtiques. Vegem-ho. Gairebé tots els governs de coalició expressen una debilitat política ja que neixen d'una

necessitat. En aquest sentit, el tripartit expressa en primer terme la incapacitat del PSC per aconseguir governar en solitari. Sens dubte fer-ho també amb una força independentista constitueix d'entrada una greu contradicció, només salvable en la mesura que mentre manava de veritat Carod-Rovira ERC va ser sempre bastant pragmàtica: reformar l'Estatut, aconseguir un nou finançament i desenvolupar polítiques socials constituïen d'entrada objectius suficients. ¿Recorden aquella foto de Zapatero amb Maragall, Carod i Saura en una finestra del Palau de la Generalitat? Era un moment dolç i el reflex que en la lògica política catalana del 2003 el tripartit no constituïa d'entrada un pacte contra natura, encara que avui ja no n'estiguem tan segurs.

Però també en política cal saber fer de la necessitat virtut. I això és precisament el que no han fet les formacions del tripartit. No han sabut potenciar mitjançant un relat, una idea de Catalunya, el significat d'aquesta coalició. El tripartit ha gestionat raonablement bé, tot i errors greus de comunicació i cosmètica. Sens dubte s'ha equivocat en moltes coses, per exemple amb els professors per culpa de l'actitud negada del conseller Ernest Maragall (avui un llast incomprensible en la llista del PSC). Amb tot, l'Executiu de José Montilla ho ha fet bastant millor que qualsevol altre Govern monocolor de Jordi Pujol. Els resultats quantitatius de l'obra realitzada són incontestables. No és exagerat dir que hem viscut en pocs anys el salt demogràfic més important de l'etapa contemporània, en quantitat i en diversitat, i tot i això els serveis públics han aguantat el cop. Sens dubte afrontem greus problemes, però no hi ha hagut una crisi social profunda.

Però el que sens dubte no s'ha sentit és un discurs global compartit pel tripartit, sinó la superposició de discursos inconnexos i sovint mal

expressats, on a més l'esquerra ha tornat a ser presonera de l'imaginari nacionalista. Tot al contrari del que va ser la llarga presidència de Jordi Pujol, on la gestió va ser en general bastant deficient però en canvi hi havia relat per tots costats, i cada petit gest s'explicava com una autèntica proesa en l'aposta per fer país. És significatiu que l'esquerra no hagi sabut dotar-se d'un lema equivalent. Que Mas asseguri ara que la seva probable victòria no significarà un retorn al pujolisme, em sembla un clar reconeixement de fins a quin punt l'obra de govern de Pujol està molt devaluada en el record, malgrat que la seva figura política segueix sent intocable.

Per això crec que PSC, ERC i ICV han d'esforçar-se per salvaguardar la seva experiència de govern. Per dues raons, primer electorals: només oferint un balanç de conjunt tan crític com es vulgui però orgullós i positiu poden recuperar autoestima i votants. I, segon, pensant sobretot en el futur, ja que en cas de derrota els resultarà molt difícil fer oposició: CiU podrà sempre atacar-los amb la imatge de descrèdit que s'ha instal·lat de la Generalitat. Després de l'anunci de Montilla d'ahir, ¿qui es quedarà l'herència del tripartit? Potser qui dels tres partits aconsegueixi per un costat fer seu sense gaires complexos tot allò de positiu que ha tingut aquesta experiència i per l'altre assoleixi un resultat acceptable. Qui realitzi les dues coses podrà convertir-se en el legatari d'una herència que els catalans avui valoren sense gran entusiasme però que el pas del temps tendirà sense cap dubte a revaloritzar.